

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 11/21
Luxemburgissa 2.2.2021

Tuomio asiassa C-481/19
DB v. Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Consob)

Luonnollisella henkilöllä, joka on sisäpiirikauppaa koskevan hallinnollisen tutkimuksen kohteena, on oikeus vaieta, jos hänen vastauksistaan voisi ilmetä, että hän vastaa rikkomuksesta, josta voidaan määrätä luonteeltaan rikosoikeudellisia hallinnollisia seuraamuksia, tai että hän on rikosoikeudellisessa vastuussa

Tällä vaikenemisoikeudella ei kuitenkaan voida oikeuttaa kieltäytymistä kaikesta yhteistyöstä toimivaltaisten viranomaisten kanssa, kuten kieltäytymistä osallistua kuulemiseen tai viivyttelytoimia

Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Italian kansallinen yhtiö- ja pörssilautakunta, jäljempänä Consob) määräsi 2.5.2012 tekemällään päätöksellä DB:lle yhteensä 300 000 euroa seuraamuksia vuonna 2009 tapahtuneesta sisäpiirikaupasta.

Se määräsi hänelle myös 50 000 euron suuruisen seuraamuksen yhteistyöstä kieltäytymisen johdosta. DB oli toistuvasti pyytänyt lykättäväksi kuulemistilaisuutta, johon hänet oli kutsuttu tosiseikoista perillä olevana henkilönä, ja tämän jälkeen hän oli kuulemistilaisuuteen saavuttuaan kieltäytynyt vastaamasta hänelle esitettyihin kysymyksiin.

DB vastusti näitä seuraamuksia, ja hänen vastustuksensa tultua hylätyksi hän teki kassaatiovalituksen Corte suprema di cassazioneen (ylin tuomioistuin, Italia). Viimeksi mainittu tuomioistuin esitti 16.2.2018 antamallaan määräyksellä Corte costituzionalelle (perustuslakituomioistuin, Italia) perustuslainmukaisuutta koskevan kysymyksen Italian oikeuden säännöksestä,¹ jonka nojalla määrätään seuraamuksia yhteistyöstä kieltäytymisen johdosta. Mainitussa säännöksessä säädetään seuraamuksia siitä, ettei Consobin vaatimuksia ole noudatettu määräajassa tai että tämän elimen valvontatehtävien suorittamista on viivytetty, mukaan lukien sen henkilön osalta, jonka Consob valvontatehtäviään suorittaessaan katsoo syyllistyneen sisäpiiritiedon väärinkäyttöön.

Corte costituzionale korosti, että Italian oikeudessa sisäpiiritiedon väärinkäyttö on samalla sekä hallinnollinen rikkomus että rikosoikeudellinen rikos. Se totesi myös, että kyseessä oleva säännös on annettu direktiivissä 2003/6² säädetyn erityisen veloitteen täyttämiseksi ja että sillä pannaan tällä hetkellä täytäntöön asetuksen N:o 596/2014³ säännöksiä. Tämän jälkeen se tiedusteli unionin tuomioistuimelta näiden säännösten yhdenmukaisuutta Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) ja erityisemmin vaikenemisoikeuden kanssa.

¹ 6.2.1996 annetun koonnoksen nro 52/8 ja 21 §:ssä tarkoitetun rahoitusvälitystoiminnan alan säännösten 24.2.1998 annetun lain (Testo unico delle disposizioni in materia di intermediazione finanziaria, ai sensi degli articoli 8 e 21 della legge 6 febbraio 1996, n. 52) 187 §.

² Sisäpiirikaupoista ja markkinoiden manipuloinnista (markkinoiden väärinkäyttö) 28.1.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/6/EY (EUVL 2003, L 96, s. 16) 14 artiklan 3 kohdan nojalla jäsenvaltioiden on määriteltävä seuraamukset, joita sovelletaan, jos 12 artiklassa tarkoitetussa tutkimuksessa kieltäydytään yhteistyöstä. Viimeksi mainitun artiklan mukaan toimivaltaisella viranomaisella on tässä yhteydessä oltava oikeus vaatia tietoja kaikilta henkilöiltä ja tarvittaessa kutsua henkilö kuultavaksi.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/6/EY ja komission direktiivien 2003/124/EY, 2003/125/EY ja 2004/72/EY kumoamisesta 16.4.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 596/2014 (EUVL 2014, L 173, s. 1) 30 artiklan 1 kohdan b alakohta. Tässä säännöksessä veloitetaan hallinnollisten seuraamusten toteuttaminen, jos kieltäydytään yhteistyöstä osallistumisesta asetuksen 23 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun tutkimukseen, tarkastukseen tai pyyntöön. Viimeksi mainitun säännöksen b alakohdassa täsmennetään, että tämä sisältää tällaisen henkilön kutsumisen kuultavaksi tietojen saamiseksi.

Suurella jaostossa kokoontunut unionin tuomio tunnustaa luonnolliselle henkilölle perusoikeuskirjalla⁴ suojatun vaikenemisoikeuden ja katsoo, että direktiivillä 2003/6 ja asetuksella N:o 596/14 sallitaan jäsenvaltioiden kunnioittavan mainittua oikeutta tällaista henkilöä vastaan käydyssä tutkimuksessa, josta saattaa ilmetä, että hän vastaa rikkomuksesta, josta voidaan määrätä luonteeltaan rikosoikeudellisia hallinnollisia seuraamuksia, tai että hän on rikosoikeudellisessa vastuussa.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Unionin tuomioistuin otti huomioon Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön, joka koskee oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin,⁵ ja korosti, että **vaikenemisoikeus, joka on oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin käsitteen ytimessä, on esteenä muun muassa sille, että "syytetylle" luonnolliselle henkilölle määrätään seuraamus siitä, että hän kieltäytyy antamasta direktiivin 2003/6 tai asetuksen N:o 596/2014 mukaiselle toimivaltaiselle viranomaiselle vastauksia, joista saattaa ilmetä, että hän vastaa rikkomuksesta, josta voidaan määrätä luonteeltaan rikosoikeudellinen hallinnollinen seuraamus, tai että hän on rikosoikeudellisessa vastuussa.** Unionin tuomioistuin täsmensi tästä, että unionin kilpailusääntöjä koskevaa unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, jonka mukaan menettelyssä, jossa pyritään osoittamaan kilpailusääntöjen rikkominen, kyseessä oleva yritys voidaan velvoittaa toimittamaan tiedot, joita voidaan myöhemmin käyttää näyttämään toteen sen kilpailunvastainen toiminta, ei voida soveltaa analogisesti sisäpiirikaupoista syytetyn luonnollisen henkilön vaikenemisoikeuteen. Unionin tuomioistuin lisää kuitenkin, että **vaikenemisoikeus ei voi kuitenkaan oikeuttaa kieltäytymistä kaikesta yhteistyöstä toimivaltaisten viranomaisten kanssa, kuten kieltäytymistä osallistua kyseisen viranomaisen järjestämään kuulemiseen tai viivittelytoimia, joilla pyritään lykkäämään tämän kuulemisen pitämistä.**

Unionin tuomioistuin toteaa vielä, että sekä direktiiviä 2003/6 että asetusta N:o 596/2014 voidaan tulkita vaikenemisoikeuden mukaisella tavalla siten, ettei niissä velvoiteta määräämään seuraamuksia luonnolliselle henkilölle siitä, että hän kieltäytyy antamaan mainitussa direktiivissä ja asetuksessa tarkoitetulle toimivaltaiselle viranomaiselle vastauksia, joista voi ilmetä hänen vastuunsa rikkomuksesta, josta voidaan määrätä luonteeltaan rikosoikeudellinen hallinnollinen seuraamus, tai hänen rikosoikeudellinen vastuunsa. Tällaisessa tilanteessa sillä, ettei niissä nimenomaisesti kielletä määräämästä seuraamuksia tällaisesta kieltäytymisestä, ei voida vaikuttaa kyseisten säädösten pätevyYTEEN. **Jäsenvaltioiden on varmistuttava siitä, ettei luonnolliselle henkilölle voida määrätä seuraamuksia siitä, että hän kieltäytyy antamasta tällaisia vastauksia toimivaltaiselle viranomaiselle.**

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

⁴ Perusoikeuskirjan 47 artiklan toinen kohta ja 48 artikla.

⁵ Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin vahvistetaan Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 6 artiklassa.